

КЛЮЧОВА ТЕМА¹

Стаття 8

Право на повагу до приватного життя — захист або обмеження ролі «громадських наглядачів»

(Останнє оновлення: 29.02.2024)

Вступ

Суд визнає існування різних видів «громадських наглядачів». Пресу досить рано почали ідентифікувати як «громадського наглядача» («*Бартольд проти Німеччини*» (*Barthold v. Germany*), 1985, § 58), причому визнавалося, що цю функцію виконують як професійні журналісти (наприклад, див. рішення у справі «*Педерсен та Баадсгаард проти Данії*» (*Pedersen and Baadsgaard v. Denmark*) [ВП], 2004, § 71), так і журналісти-аматори («*Фалзон проти Мальти*» (*Falzon v. Malta*), 2018, § 57, де цю функцію приписували політику у відставці, який вів регулярну колонку в щотижневих виданнях).

Крім того, «громадськими наглядачами» також визнають НУО, коли вони привертають увагу до питань, що становлять громадський інтерес («*Відеш Айсарджибас Клубс проти Латвії*» (*Vides Aizsardzības Klubs v. Latvia*), 2004, § 42; «*Енімал Дефендерз Інтернешнл проти Сполученого Королівства*» (*Animal Defenders International v. the United Kingdom*) [ВП], 2013, § 103). НУО виконують роль «громадського наглядача», яка має таку ж важливість, що й відповідна роль преси, і можуть бути охарактеризовані як соціальні «наглядачі», які заслуговують на такий самий ступінь захисту згідно з Конвенцією, що й преса («*Маляр Гельсінкі Бізотцаг проти Угорщини*» (*Magyar Helsinki Bizottság v. Hungary*) [ВП], 2016, § 159; «*Маргулев проти Росії*» (*Margulev v. Russia*), 2019, §§ 47-48; «*Асоціація БЮРЕСТОП 55 та інші проти Франції*» (*Association Burestop 55 and Others v. France*), 2021, § 88).

Функція блогерів і популярних користувачів соціальних мереж також може бути прирівняна до «громадських наглядачів» у тому, що стосується захисту, передбаченого статтею 10 Конвенції («*Маляр Гельсінкі Бізотцаг проти Угорщини*» (*Magyar Helsinki Bizottság v. Hungary*) [ВП], 2016, § 168; «*Фалзон проти Мальти*» (*Falzon v. Malta*), 2018, § 57; «*Центр демократії та верховенства права проти України*» (*Centre for Democracy and the Rule of Law v. Ukraine*), 2020, § 87). Схожі принципи були застосовані до спостерігача на виборах («*Тімур Шаріпов проти Росії*» (*Timur Sharipov v. Russia*), 2022, §§ 26 та 35). З іншого боку, вважалося, що адвокати до цієї категорії не належать («*Студіо Монітори та інші проти Грузії*» (*Studio Monitori and Others v. Georgia*), 2020, § 42).

У цій Ключовій темі йдеться про те, як право на повагу до приватного життя може захищати та обмежувати критично важливу роль цих «громадських наглядачів». З одного боку, право на повагу до приватного життя може вберегти такого наглядача від свавільного втручання Держави. З іншого боку, воно може обмежувати його діяльність, беручи до уваги права та свободи інших осіб і, звісно ж, загальний інтерес. Із цим другим аспектом безпосередньо пов'язані «обов'язки та відповідальність» громадського наглядача (щодо обов'язків та відповідальності журналістів, див., наприклад, рішення у справах «*Пентікайнен проти*

¹ Підготовлено Секретаріатом Суду. Не покладає зобов'язань на Суд.

Цей переклад опубліковано за домовленістю з Радою Європи, Європейським судом з прав людини та Верховним Судом (Україна) і виконано бюро перекладів «Профпереклад».

Фінляндії» (*Pentikäinen v. Finland*) [ВП], 2015, §§ 88-91; «Амаглобелі та інші проти Грузії» (*Amaghlobeli and Others v. Georgia*), 2021, § 39; «Мілосавлевич проти Сербії (№ 2)» (*Milosavljević v. Serbia (no. 2)*), 2021, § 65; «Станку та інші проти Румунії» (*Stancu and Others v. Romania*), 2022, § 111; а щодо міркувань журналістської етики, котрі застосовуються до НУО, див. рішення у справах «Мадяр Гельсінкі Бізотцаг проти Угорщини» (*Magyar Helsinki Bizottság v. Hungary*) [ВП], 2016, § 159, і «Меджліс Ісламське Заєдніце Брчко та інші проти Боснії та Герцеговини» (*Medžlis Islamske Zajednice Brčko and Others v. Bosnia and Herzegovina*) [ВП], 2017, § 87).

Згідно зі своїми позитивними зобов'язаннями за статтею 8 Конвенції, Держави зобов'язані регулювати реалізацію свободи вираження поглядів, щоб забезпечити належний захист законом особистої репутації; проте вони не повинні робити цього у спосіб, який невинувато заважає засобам масової інформації виконувати свою функцію «громадського наглядача» («Атаманчук проти Росії» (*Atamanchuk v. Russia*), 2020, §§ 66 і 70).

Отже, Суд розробив керівні принципи щодо забезпечення правильного балансу між відповідними конкуруючими правами та інтересами. Залежно від конкретного заявника та його скарги, застосовуються статті 8 і/або 10. Ця Ключова тема зосереджується на справах, які розглядаються Судом за статтею 8, за статтями 8 і 10 (у відповідних випадках) і за деякими іншими статтями (*так само*).

Принципи, виведені на підставі сучасної судової практики

Стеження за телекомунікаціями:

- Закон повинен забезпечувати належні гарантії щодо повноважень з нагляду за журналістами, як-от перехоплення та запис їхніх телекомунікацій з метою встановлення їхніх джерел («Телеграф Медіа Недерланд Ланделійке Медіа Б.В. та інші проти Нідерландів» (*Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.V. and Others v. the Netherlands*), 2012, § 102 — порушення статей 8 і 10).
- Таємне стеження може впливати на наглядову діяльність НУО («Сабо і Віші проти Угорщини» (*Szabó and Vissy v. Hungary*), 2016, § 38 — порушення статті 8).
- Деякі справи, в яких Суд розглядав режим таємного стеження загалом без конкретної згадки про наглядачів, насправді були ініційовані саме наглядачами («Асоціація за європейську інтеграцію і права людини та Екімджиев проти Болгарії» (*Association for European Integration and Human Rights and Ekimdzhev v. Bulgaria*), 2007, § 69 — порушення статті 8; «Ліберті та інші проти Сполученого Королівства» (*Liberty and Others v. the United Kingdom*), 2008, § 57 — порушення статті 8; «Роман Захаров проти Росії» (*Roman Zakharov v. Russia*) [ВП], 2015, § 175-179 — порушення статті 8; «Центр правосуддя проти Швеції» (*Centrum för rättvisa v. Sweden*) [GC], 2021 — порушення статті 8 (масове перехоплення комунікацій та обмін розвідувальними даними); «Біг Бразер Воч та інші проти Сполученого Королівства» (*Big Brother Watch and Others v. the United Kingdom*) [ВП], 2021 — порушення статті 8 і статті 10 (режим масового перехоплення та отримання комунікаційних даних від постачальників послуг зв'язку), відсутність порушення статті 8 і статті 10 (отримання розвідувальних даних від іноземних спецслужб).

Обшуки житла чи робочого місця журналіста: вилучення матеріалів:

- До журналістів застосовується судова практика щодо обов'язку захищати житло («*Ернст та інші проти Бельгії*» (*Ernst and Others v. Belgium*), 2003, § 110) та робоче місце («*Ернст та інші проти Бельгії*» (*Ernst and Others v. Belgium*), 2003, § 110 — порушення статей 8 і 10; «*Сен-Пол Люксембург С.А. проти Люксембургу*» (*Saint-Paul Luxembourg S.A. v. Luxembourg*), 2013, § 39 — порушення статей 8 і 10).
- Обшуки, проведені на робочому місці адвоката-журналіста, можуть порушувати статтю 8, а також впливати на реалізацію прав журналіста, гарантованих за статтею 10 Конвенції («*Румен та Шміт проти Люксембургу*» (*Roemen and Schmit v. Luxembourg*), 2003, § 71 — порушення статей 8 і 10).
- Будь-який обшук, що передбачає вилучення носіїв інформації, котрі належали журналісту, порушує питання щодо свободи вираження поглядів журналіста (включно з захистом джерел), і доступ до інформації на цих носіях повинен бути захищений достатніми та адекватними гарантіями проти зловживань («*Нагла проти Латвії*» (*Nagla v. Latvia*), 2013, § 101 — порушення статті 10, окремий розгляд за статтею 8 не вважається необхідним).
- Вилучення інформації щодо вхідних і вихідних з'єднань з телефону журналіста повинно бути обґрунтовано першочерговою вимогою в інтересах суспільства: життєво важливий інтерес в отриманні такої інформації, чи існували розумні альтернативні заходи для одержання інформації, яка вимагалася, і чи законний інтерес у розголошенні інформації явно переважав суспільний інтерес у нерозголошенні («*Седлецька проти України*» (*Sedletska v. Ukraine*), 2021, § 70 — порушення статті 10).
- Режими масового перехоплення повідомлень можуть мати негативні наслідки для конфіденційного журналістського матеріалу згідно зі статтею 10. У зв'язку з цим Суд розрізняє умисний доступ до таких матеріалів, наприклад, шляхом навмисного використання потужного засобу добору, пов'язаного з журналістом, або якщо існує висока ймовірність того, що такий матеріал буде обрано для розгляду внаслідок використання таких засобів добору, і ненавмисний доступ як «побічний результат» такої операції («*Біг Бразер Воч та інші проти Сполученого Королівства*» (*Big Brother Watch and Others v. the United Kingdom*) [ВП], 2021, §§ 447-450 — порушення статей 8 і 10). Що стосується умисного доступу, необхідна превентивна незалежна перевірка, враховуючи значний ступінь втручання в комунікації журналістів, співмірна з наслідками обшуку житла чи робочого місця журналіста: засоби добору або пошукові терміни повинні бути санкціоновані суддею або іншим незалежним та безстороннім органом, наділеним повноваженнями визначати, чи були вони «виправдані переважачою вимогою суспільного інтересу» (*там само*, § 448). Що стосується ненавмисного доступу, то національне законодавство передбачало надійні гарантії щодо зберігання, дослідження, використання, подальшої передачі та знищення таких конфіденційних матеріалів. Крім того, коли стало очевидним, що повідомлення або дані містять конфіденційний журналістський матеріал, їх тривале зберігання та дослідження можливі лише з дозволу судді чи іншого незалежного та безстороннього органу, наділеного повноваженнями визначати, чи таке тривале зберігання та дослідження «виправдані переважачою вимогою суспільного інтересу» (*там само*, §§ 449-450 і 458).

Журналістські розслідування та зобов'язання Держави:

- «*Хадіджа Ісмаїлова проти Азербайджану*» (*Khadija Ismayilova v. Azerbaijan*), 2019: втручання в приватне життя відомої журналістки-розслідувачки (включно з поширенням в Інтернеті таємно знятих відео з нею), ймовірно пов'язане з її

журналістською діяльністю, що включала гостру критику влади та істотні недоліки в підході органів влади до розслідування. Скарга, розглянута з точки зору позитивних зобов'язань Держави за статтею 8: §§ 113-114. Важливо провести розслідування ймовірного зв'язку поширення відео з професійною діяльністю заявниці і встановити, хто зняв ці відео. Грубі дії та посягання на людську гідність щодо журналіста: § 116.

- У пресрелізі Прокуратури згадувалась конкретна особиста інформація, отримана під час розслідування (стаття 8, приватне життя). Органам влади слід було діяти обережно, щоб не погіршити наявне втручання в приватне життя заявниці (§ 148).

- До відома органів влади було доведено, що дії кримінального характеру, вчинені щодо заявниці, були явно пов'язані з її журналістською діяльністю. Стаття 10. Ситуація, що «суперечить духу середовища, яке захищає журналістику» (§ 165) і недотримання Державою її позитивного зобов'язання захищати право заявниці на реалізацію її свободи вираження поглядів.

Врівноваження права на повагу до приватного життя та свободи вираження поглядів:

- В принципі, права за статтями 8 і 10 заслужують на однакову повагу. Суд вважає, що результат заяви теоретично не повинен змінюватись залежно від того, чи подавалась вона особою, яка була об'єктом статті (стаття 8), чи видавцем (стаття 10) («Фон Ганновер проти Німеччини (№ 2)» (*Von Hannover v. Germany (no. 2)*) [ВП], 2012, § 106 — відсутність порушення статті 8). Стислий огляд загальних принципів щодо врівноваження статей 8 і 10 див. *там само*, §§ 95-113.
- Для того щоб можна було говорити про порушення статті 8, напад на репутацію особи має досягати певного рівня серйозності та завдавати шкоди користуванню правом на повагу до приватного життя (наприклад, див. рішення у справі «Беда проти Швейцарії» (*Bédat v. Switzerland*) [ВП], 2016, § 72).
- Потрібно провести фундаментальну відмінність між повідомленням фактів (навіть суперечливих), здатних зробити внесок в обговорення у демократичному суспільстві і пов'язаних, наприклад, з політиками, які здійснюють свої офіційні повноваження, де преса виконує свою роль «наглядача» демократії, з одного боку, і повідомленням подробиць із приватного життя особи, котра не має таких повноважень, де преса не виконує такої ролі, з іншого боку («Фон Ганновер проти Німеччини» (*Von Hannover v. Germany*), 2004, § 63 — порушення статті 8; «Фон Ганновер проти Німеччини (№ 2)» (*Von Hannover v. Germany (no. 2)*) [ВП], 2012, § 110 — відсутність порушення статті 8). Зокрема, інший підхід потрібно застосовувати до публікацій преси розважального характеру, які зосереджують увагу на сенсаційних і часто шокуючих новинах, мета яких полягає в задоволенні цікавості певної читацької аудиторії про аспекти суто приватного життя особи («М.Л. проти Словаччини» (*M.L. v. Slovakia*), 2021, § 53 — порушення статті 8).
- Сам факт співпраці з пресою в попередніх випадках або ймовірна чи реальна попередня толерантність або готовність до компромісу щодо статей, які стосувалися приватного життя, не може бути аргументом для позбавлення особи права на повагу до приватного життя. Навіть якщо особи оприлюднювали певну приватну інформацію про себе, спосіб, у який вона в подальшому зображується, повинен бути виправданим за обставин справи. Той факт, що особа давала інтерв'ю, не звільняє Державу від позитивного зобов'язання захищати право особи на повагу до приватного життя, оскільки бажання поділитися інформацією з засобами масової інформації в умовах, які обрала особа, в принципі не може бути використано проти неї («Дупате проти Латвії» (*Dupate v. Latvia*), 2020, § 64).

- Суд визнав, що попри те, що публікація новин про приватне життя публічних діячів зазвичай переслідує розважальні цілі, вона сприяє урізноманітненню доступної громадськості інформації та, безсумнівно, користується захистом статті 10 Конвенції. Проте такий захист може не відповідати вимогам статті 8, якщо така інформація має приватний та інтимний характер, і в її поширенні відсутній громадський інтерес (*«Дупате проти Латвії» (Dupate v. Latvia)*, 2020, § 51).
- Суд підкреслив важливість оцінки внеску в обговорення, що становлять суспільний інтерес, зробленого шляхом публікації фотографій у пресі, особливо у випадку, якщо ці фото було зроблено таємно, а заявник не відомий громадськості (*«Гайовський проти Словаччини» (Hájovský v. Slovakia)*, 2021, §§ 31, 43 і 49-50 — порушення статті 8). Суд також зазначив, що «обов'язки та відповідальність», пов'язані з реалізацією права на свободу вираження поглядів, мають особливе значення у зв'язку з поширенням на широкий загал фотографій, що розкривають особисту та інтимну інформацію про особу; і що певні події в житті сім'ї повинні користуватися особливо ретельним захистом, а отже, журналісти повинні демонструвати обачність і обережність під час висвітлення таких подій (*«Дупате проти Латвії» (Dupate v. Latvia)*, 2020, § 59).
- Беручи до уваги, серед іншого, стримувальний ефект для свободи вираження поглядів, який може мати ця вимога, стаття 8 не вимагає надання обов'язкового особистого попереднього повідомлення перед публікацією інтимних деталей приватного життя особи (*«Мозлі проти Сполученого Королівства» (Mosley v. the United Kingdom)*, 2012, § 132 — відсутність порушення статті 8).
- Вкрай особиста інформація (включно з інформацією медичного характеру) про обвинуваченого, яка розкривається журналістом, вимагає максимального захисту згідно зі статтею 8. Цей висновок має особливе значення у випадку, якщо обвинувачений не відомий громадськості (*«Беда проти Швейцарії» (Bédat v. Switzerland)* [ВП], 2016, § 76 — відсутність порушення статті 10).
- Суд постановив, що юридичне зобов'язання публікувати виправлення може вважатися нормальним елементом правової бази, що регулює здійснення свободи вираження поглядів засобами масової інформації. Мета права на відповідь полягає в тому, щоб дати кожному можливість захиститися від певних заяв або думок, що поширюються в засобах масової інформації, які можуть зашкодити приватному життю, честі чи гідності людини; інакше кажучи, основна мета права на відповідь полягає в тому, щоб дати змогу особам оскаржувати неправдиву інформацію, опубліковану про них у пресі (*«Аксель Шпрінгер SE проти Німеччини» (Axel Springer SE v. Germany)*, 2023, §§ 33-34). Водночас, враховуючи високий рівень захисту, яким користується преса, мають існувати виняткові обставини, за яких від газети можна законно вимагати опублікувати, наприклад, спростування, вибачення чи судові рішення у справі про дифамацію. Тут також необхідно брати до уваги потенційний стримувальний ефект санкцій, що накладаються на пресу під час виконання нею своїх завдань як постачальника інформації та громадського наглядача в майбутньому (*там само*, § 33).
- Аналогічним чином, від видань може вимагатися вилучити певну особисту інформацію з загальнодоступних інтернет-архівів, де така інформація більше не становить жодного актуального, історичного чи наукового інтересу, натомість загрожує серйозно зашкодити репутації заявника. За таких обставин «право на забуття» підпадає під дію статті 8 (*«Гурбейн проти Бельгії» (Hurbain v. Belgium)* [ВП], 2023, §§ 199 і 255).
- У деяких випадках твердження не мають такого характеру та ступеня, які могли б стати підставою для застосування статті 8, а натомість стосуються лише статті 10 та її

обмежень; отже, Суд може відмовити у проведенні врівноваження (*«Мадяр Гельсінкі Бізотцаг проти Угорщини» (Magyar Helsinki Bizottság v. Hungary)* [ВП], 2016, § 196; також див. рішення у справах *«Лінгенс проти Австрії» (Lingens v. Austria)*, 1986, § 38; *«Центр демократії та верховенства права проти України» (Centre for Democracy and the Rule of Law v. Ukraine)*, 2020, § 116).

Наглядачі в мережі Інтернет і стаття 8:

- Ризик завдання шкоди контентом та комунікаціями в Інтернеті здійсненню та використанню прав і свобод людини, зокрема, праву на повагу до приватного життя, є безумовно вищим, ніж ризик, який становить для таких прав діяльність преси (*«Венгжиновський і Смольчевський проти Польщі» (Węgrzynowski and Smolczewski v. Poland)*, 2013, § 58 — відсутність порушення статті 8).
- Що стосується скарг про видалення матеріалів, опублікованих в Інтернеті, урівноважування конкуруючих інтересів може мати різні результати залежно від того, чи запит на видалення було подано щодо юридичної особи, яка першою опублікувала інформацію (діяльність якої загалом становила суть того, що мала на меті захищати свобода вираження поглядів), або щодо пошукової системи (основний інтерес якої полягав у сприянні ідентифікації всієї наявної інформації про особу та створенні її профілю, а не просто в публікації початкової інформації) (*«М.Л. та В.В. проти Німеччини» (M.L. and W.W. v. Germany)*, 2018, § 97 — відсутність порушення статті 8).

Варті уваги приклади

- *«Фон Ганновер проти Німеччини (№ 2)» (Von Hannover v. Germany (no. 2))* [ВП], 2012 — відмова національних судів видати заборону на оприлюднення фотографії відомої пари, зробленої без їхнього відома (відсутність порушення статті 8);
- *«Роман Захаров проти Росії» (Roman Zakharov v. Russia)* [ВП], 2015 — недоліки правової бази, що регулює таємне відстеження мобільних телефонних дзвінків (порушення статті 8);
- *«Румен та Шміт проти Люксембургу» (Roemen and Schmit v. Luxembourg)*, 2003 — обшук житла та робочого місця журналіста з метою встановлення його джерел, обшук робочого місця адвоката та вилучення листа (порушення статей 8 і 10);
- *«Ернст та інші проти Бельгії» (Ernst and Others v. Belgium)*, 2003 — обшук і вилучення в контексті преси (порушення статті 8);
- *«Вебер і Саравія проти Німеччини» (Weber and Saravia v. Germany)* (ухв.), 2006 — стратегічний контроль за телекомунікаціями, що втручається у свободу вираження поглядів журналіста, проте не становить серйозне втручання (неприйнятно згідно зі статтями 8 і 10);
- *«Асоціація за європейську інтеграцію і права людини та Екімджиєв проти Болгарії» (Association for European Integration and Human Rights and Ekimdzhiiev v. Bulgaria)*, 2007 — відсутність достатніх гарантій у законодавстві, що дозволяє заходи з таємного стеження (порушення статті 8);
- *«Ліберті та інші проти Сполученого Королівства» (Liberty and Others v. the United Kingdom)*, 2008 — перехоплення Міністерством оборони зовнішніх комунікацій правозахисних організацій на підставі ордеру, виданого на підставі широких дискреційних повноважень (порушення статті 8);
- *«Мозлі проти Сполученого Королівства» (Mosley v. United Kingdom)*, 2011 — відсутність у законодавстві вимоги, згідно з якою газети зобов'язані завчасно

- повідомляти особу, перш ніж публікувати деталі її приватного життя (відсутність порушення статті 8);
- [«Телеграф Медіа Нідерланд Ланделійке Медіа Б.В. та інші проти Нідерландів» \(Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.V. and Others v. the Netherlands\)](#), 2012 — стеження за журналістами та вимога надати документи, які можуть ідентифікувати їхні джерела (порушення статті 8 і статті 10);
 - [«Сен-Пол Люксембург С.А. проти Люксембургу» \(Saint-Paul Luxembourg S.A. v. Luxembourg\)](#), 2013 — обшук та вилучення в редакції газети з метою підтвердження особи автора статті (порушення статей 8 і 10);
 - [«Венгжиновський і Смольчевський проти Польщі» \(Węgrzynowski and Smolczewski v. Poland\)](#), 2013 — відмова суду зобов'язати редакцію газети видалити статтю, що руйнує репутацію заявника, зі свого інтернет-архіву (відсутність порушення статті 8);
 - [«Сабо і Віші проти Угорщини» \(Szabó and Vissy v. Hungary\)](#), 2016 — відсутність достатніх гарантій проти зловживань у законодавстві про таємне стеження (порушення статті 8);
 - [«М.Л. та В.В. проти Німеччини» \(M.L. and W.W. v. Germany\)](#), 2018 — відмова зобов'язати засіб масової інформації анонімізувати архівовану онлайн-версію матеріалу про злочин на запит правопорушників з огляду на їхнє неминуче звільнення (відсутність порушення статті 8);
 - [«Хадіджа Ісмаїлова проти Азербайджану» \(Khadija Ismayilova v. Azerbaijan\)](#), 2019 — втручання в приватне життя відомої журналістки-розслідувачки, ймовірно пов'язане з її журналістською діяльністю (порушення статей 8 і 10);
 - [«Дупате проти Латвії» \(Dupate v. Latvia\)](#), 2020 — публікація таємно зроблених фотографій партнерки публічної особи, яка залишала лікарню разом з їхньою новонародженою дитиною невдовзі після пологів (порушення статті 8);
 - [«Центр правосуддя проти Швеції» \(Centrum för rättvisa v. Sweden\)](#) [ВП], 2021 — фактичне або потенційне масове перехоплення повідомлень через мобільні телефони та мобільний широкосмуговий зв'язок за допомогою засобів радіотехнічної розвідки (порушення статті 8 – масове перехоплення повідомлень та обмін розвідувальними даними);
 - [«Біґ Бразер Воч та інші проти Сполученого Королівства» \(Big Brother Watch and Others v. the United Kingdom\)](#) [ВП], 2021 — обсяг застосування та масштаби режимів таємного стеження, включно з масовим перехопленням повідомлень та обміном розвідувальними даними (порушення статті 8 та статті 10 — режим масового перехоплення та отримання комунікаційних даних від постачальників послуг зв'язку; відсутність порушення статті 8 та статті 10 — отримання розвідувальних даних від іноземних спецслужб);
 - [«Гайовський проти Словаччини» \(Hájovský v. Slovakia\)](#), 2021 — неналежна оцінка національними судами прав заявника на повагу до його приватного життя після публікації газетою приватної інформації та нерозмитих фотографій заявника, зроблених без його відома та обманним шляхом (порушення статті 8);
 - [«Мілошавлевич проти Сербії \(№ 2\)» \(Milosavljević v. Serbia \(no. 2\)\)](#), 2021 — рішення у цивільному провадженні, *inter alia*, проти головного редактора суспільно-політичного журналу у зв'язку з наклепом на директора державного комунального підприємства (відсутність порушення статті 10);
 - [«М.Л. проти Словаччини» \(M.L. v. Slovakia\)](#), 2021 — відхилення позову проти таблойдів, котрі опублікували неперевірені аморальні твердження про священника,

засудженого за сексуальні злочини, та його фотографії через багато років після його смерті (порушення статті 8).

Роль наглядачів і стаття 10 Конвенції

Заходи, що обмежують свободу преси та обмежують можливості НУО/преси виконувати функцію наглядачів, часто розглядаються в контексті **статті 10**, без жодного посилання на статтю 8: у цій Ключовій темі наведено посилання лише на основні справи. Такі обмежуючі заходи також можуть розглядатися й за іншими статтями Конвенції.

Наприклад:

- *«Лінгенс проти Австрії» (Lingens v. Austria)*, 1986 (порушення статті 10);
- *«Енімал Дефендерз Інтернешнл проти Сполученого Королівства» (Animal Defenders International v. the United Kingdom)* [ВП], 2013 (відсутність порушення статті 10);
- *«Нагла проти Латвії» (Nagla v. Latvia)*, 2013 (порушення статті 10);
- *«Пентікайнен проти Фінляндії» (Pentikäinen v. Finland)* [ВП], 2015 (відсутність порушення статті 10);
- *«Меджліс Ісламське Заєдніце Брчко та інші проти Боснії та Герцеговини» (Medžlis Islamske Zajednice Brčko and Others v. Bosnia and Herzegovina)* [ВП], 2017 (відсутність порушення статті 10);
- *«Фонд GRA проти расизму та антисемітизму проти Швейцарії» (GRA Stiftung gegen Rassismus und Antisemitismus v. Switzerland)*, 2018 (порушення статті 10);
- *«Шагін Алпай проти Туреччини» (Şahin Alpay v. Turkey)*, 2018 (порушення статті 10 і пункту 1 статті 5);
- *«Маргулев проти Росії» (Margulev v. Russia)*, 2019 (порушення статті 10);
- *«Центр демократії та верховенства права проти України» (Centre for Democracy and the Rule of Law v. Ukraine)*, 2020 (порушення статті 10);
- *«Балдассі та інші проти Франції» (Baldassi and Others v. France)*, 2020 (порушення статті 10);
- *«Седлецька проти України» (Sedletska v. Ukraine)*, 2021 (порушення статті 10);
- *«Амаглобелі та інші проти Грузії» (Amaglobeli and Others v. Georgia)*, 2021 (відсутність порушення статті 10);
- *«Асоціація БЮРЕСТОП 55 та інші проти Франції» (Association Burestop 55 and Others v. France)*, 2021 (відсутність порушення статті 10);
- *«Гурбейн проти Бельгії» (Hurbain v. Belgium)* [ВП], 2023 (відсутність порушення статті 10).

Повторення загальних принципів

- Стислий огляд загальних принципів щодо врівноваження статей 8 і 10 див. у рішенні у справі *«Фон Ганновер проти Німеччини (№ 2)» (Von Hannover v. Germany (no. 2))* [ВП], 2012, §§ 95-113.

Подальші посилання

Рада Європи:

- Резолюція Парламентської асамблеї Ради Європи 1003 про етичні принципи журналістики [Resolution 1003 of the Parliamentary Assembly on Ethics of journalism] (1993)
- Резолюція Парламентської асамблеї Ради Європи 1165 про право на недоторканість приватного життя [Resolution 1165 of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe on Right to Privacy] (1998)
- Рекомендація № R (2000) 7 Комітету міністрів державам-членам про право журналістів не розкривати свої джерела інформації [Recommendation No. R (2000) 7 of the Committee of Ministers to member states on the right of journalists not to disclose their sources of information] (2000)
- Резолюція 2045 (2015) Парламентської асамблеї Ради Європи про масові спостереження [Resolution 2045 (2015) of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe on Mass Surveillance] (2015)
- Рекомендація CM/Rec(2016)4 Комітету міністрів державам-членам щодо захисту журналістики й безпеки журналістів та інших медіаучасників [Recommendation CM/Rec(2016)4 of the Committee of Ministers to member States on the protection of journalism and safety of journalists and other media actors] (2016)
- Резолюція 2212 (2018) Парламентської асамблеї Ради Європи про захист редакційної недоторканності [Resolution 2212 (2018) of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe on The protection of editorial integrity] (2018)

Європейський Союз:

- «Гугл Іспанія СЛ, Гугл Інк. проти Національного агентства з захисту даних (AEPD), Маріо Костеха Гонзалес» [Google Spain SL, Google Inc. v. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González] (2014)
- Загальний регламент про захист даних [General Data Protection Regulation] (2016)

Організація Об'єднаних Націй:

- Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй, Доповідь Спеціального доповідача з питань захисту й заохочення права на свободу поглядів і їх вираження (A/HRC/23/40) [United Nations General Assembly, Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression (A/HRC/23/40)] (2013)

КЛЮЧОВІ ПОСИЛАННЯ ІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Провідні справи:

- [«Фон Ганновер проти Німеччини \(№ 2\)» \(Von Hannover v. Germany \(no. 2\)\)](#) [ВП], №№ 40660/08 і 60641/08, 07 лютого 2012 року (відсутність порушення статті 8);
- [«Аксель Шпрінгер АГ проти Німеччини» \(Axel Springer AG v. Germany\)](#) [ВП], № 39954/08, 07 лютого 2012 року (порушення статті 10).

Інші справи щодо статті 8:

- [«Румен та Шміт проти Люксембургу» \(Roemen and Schmit v. Luxembourg\)](#), № 51772/99, 25 лютого 2003 року (порушення статей 8 і 10);
- [«Ернст та інші проти Бельгії» \(Ernst and Others v. Belgium\)](#), № 33400/96, 15 липня 2003 року (порушення статті 8);
- [«Вебер і Саравія проти Німеччини» \(Weber and Saravia v. Germany\)](#) (ухв.), № 54934/00, 29 червня 2006 року (неприйнятно згідно зі статтями 8 і 10 — явно необґрунтовано);
- [«Асоціація за європейську інтеграцію і права людини та Екімджієв проти Болгарії» \(Association for European Integration and Human Rights and Ekimdzhiev v. Bulgaria\)](#), № 62540/00, 28 червня 2007 року (порушення статті 8);
- [«Ліберті та інші проти Сполученого Королівства» \(Liberty and Others v. the United Kingdom\)](#), № 58243/00, 01 липня 2008 року (порушення статті 8);
- [«Телеграф Медіа Недерланд Ланделіке Медіа Б.В. та інші проти Нідерландів» \(Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.V. and Others v. the Netherlands\)](#), № 39315/06, 22 листопада 2012 року (порушення статей 8 і 10);
- [«Сен-Поль Люксембург С.А. проти Люксембургу» \(Saint-Paul Luxembourg S.A. v. Luxembourg\)](#), № 26419/10, 18 квітня 2013 року (порушення статей 8 і 10);
- [«Роман Захаров проти Росії» \(Roman Zakharov v. Russia\)](#) [ВП], № 47143/06, 04 грудня 2015 року (порушення статті 8);
- [«Сабо і Віші проти Угорщини» \(Szabó and Vissy v. Hungary\)](#), № 37138/14, 12 січня 2016 року (порушення статті 8);
- [«Хадіджа Ісмаїлова проти Азербайджану» \(Khadija Ismayilova v. Azerbaijan\)](#), №№ 65286/13 та 57270/14, 10 січня 2019 року (порушення статей 8 і 10);
- [«Дупате проти Латвії» \(Dupate v. Latvia\)](#), № 18068/11, 19 листопада 2020 року (порушення статті 8);
- [«Центр правосуддя проти Швеції» \(Centrum för rättvisa v. Sweden\)](#) [ВП], № 35252/08, 25 травня 2021 року (порушення статті 8);
- [«Біг Бразер Воч та інші проти Сполученого Королівства» \(Big Brother Watch and Others v. the United Kingdom\)](#) [ВП], №№ 58170/13 і 2 інші, 25 травня 2021 року (порушення, відсутність порушення статті 8; порушення, відсутність порушення статті 10);
- [«М.Л. проти Словаччини» \(M.L. v. Slovakia\)](#), № 34159/17, 14 жовтня 2021 року (порушення статті 8).

Інші справи щодо врівноважування положень статей 8 і 10:

- [«Фон Ганновер проти Німеччини» \(Von Hannover v. Germany\)](#), № 59320/00, ЄСПЛ 2004-VI (порушення статті 8);

- *«Мозлі проти Сполученого Королівства» (Mosley v. the United Kingdom)*, № 48009/08, 10 травня 2011 року (відсутність порушення статті 8);
- *«Мадяр Гельсінкі Бізотцаг проти Угорщини» (Magyar Helsinki Bizottság v. Hungary)* [ВП], № 18030/11, 08 листопада 2016 року (порушення статті 10);
- *«Венгжиновський і Смольчевський проти Польщі» (Węgrzynowski and Smolczewski v. Poland)*, № 33846/07, 16 липня 2013 року (відсутність порушення статті 8);
- *«Беда проти Швейцарії» (Bédat v. Switzerland)* [ВП], № 56925/08, 29 березня 2016 року (відсутність порушення статті 10);
- *«Меджліс Ісламське Заєдніце Брчко та інші проти Боснії та Герцеговини» (Medžlis Islamske Zajednice Brčko and Others v. Bosnia and Herzegovina)* [ВП], № 17224/11, 27 червня 2017 року (відсутність порушення статті 10);
- *«М.Л. та В.В. проти Німеччини» (M.L. and W.W. v. Germany)*, №№ 60798/10 і 65599/10, 28 червня 2018 року (відсутність порушення статті 8);
- *«Атаманчук проти Росії» (Atamanchuk v. Russia)*, № 4493/11, 11 лютого 2020 року (відсутність порушення статті 10);
- *«Моніка Маковей проти Румунії» (Monica Macovei v. Romania)*, № 53028/14, 28 липня 2020 року (порушення статті 10);
- *«Гайовський проти Словаччини» (Hájovský v. Slovakia)*, № 7796/16, 01 липня 2021 року (порушення статті 8);
- *«Мілошавлевич проти Сербії (№ 2)» (Milosavljević v. Serbia (no. 2))*, № 47274/19, 21 вересня 2021 року (відсутність порушення статті 10);
- *«М.Л. проти Словаччини» (M.L. v. Slovakia)*, № 34159/17, 14 жовтня 2021 року (порушення статті 8).
- *«Бартольд проти Німеччини» (Barthold v. Germany)*, № 8734/79, 25 березня 1985 року, серія А № 90 (порушення статті 10);
- *«Лінгенс проти Австрії» (Lingens v. Austria)*, № 9815/82, 08 липня 1986 року, серія А № 103 (порушення статті 10);
- *«Відеш Айсарджибас Клубс проти Латвії» (Vides Aizsardzības Klubs v. Latvia)*, № 57829/00, 27 травня 2004 року (порушення статті 10);
- *«Педерсен та Баадсгаард проти Данії» (Pedersen and Baadsgaard v. Denmark)* [ВП], № 49017/99, 17 грудня 2004 року (відсутність порушення статті 10);
- *«Енімал Дефендерз Інтернешнл проти Сполученого Королівства» (Animal Defenders International v. the United Kingdom)* [ВП], № 48876/08, 22 квітня 2013 року (відсутність порушення статті 10);
- *«Нагла проти Латвії» (Nagla v. Latvia)*, № 73469/10, 16 липня 2013 року (порушення статті 10);
- *«Пентікайнен проти Фінляндії» (Pentikäinen v. Finland)* [ВП], № 11882/10, ЄСПЛ 2015 (відсутність порушення статті 10);
- *«Беда проти Швейцарії» (Bédat v. Switzerland)* [ВП], № 56925/08, 29 березня 2016 року (відсутність порушення статті 10);
- *«Меджліс Ісламське Заєдніце Брчко та інші проти Боснії та Герцеговини» (Medžlis Islamske Zajednice Brčko and Others v. Bosnia and Herzegovina)* [ВП], № 17224/11, 27 червня 2017 року (відсутність порушення статті 10);
- *«Фонд GRA проти расизму та антисемітизму проти Швейцарії» (GRA Stiftung gegen Rassismus und Antisemitismus v. Switzerland)*, № 18597/13, 09 січня 2018 року (порушення статті 10);

- [«Фалзон проти Мальти» \(Falzon v. Malta\)](#), № 45791/13, 20 березня 2018 року (порушення статті 10);
- [«Шагін Алпай проти Туреччини» \(Şahin Alpay v. Turkey\)](#), № 16538/17, 20 березня 2018 року (порушення статті 10 і пункту 1 статті 5);
- [«Хадіджа Ісмаїлова проти Азербайджану» \(Khadija Ismayilova v. Azerbaijan\)](#), №№ 65286/13 та 57270/14, 10 січня 2019 року (порушення статей 8 і 10);
- [«Джангі проти Туреччини» \(Cangi v. Turkey\)](#), № 24973/15, 29 січня 2019 року (порушення статті 10);
- [«Маргулев проти Росії» \(Margulev v. Russia\)](#), № 15449/09, 08 жовтня 2019 року (порушення статті 10);
- [«Студіо Монітори та інші проти Грузії» \(Studio Monitori and Others v. Georgia\)](#), №№ 44920/09 і 8942/10, 30 січня 2020 року (відсутність порушення статті 10);
- [«Центр демократії та верховенства права проти України» \(Centre for Democracy and the Rule of Law v. Ukraine\)](#), № 10090/16, 26 березня 2020 року (порушення статті 10);
- [«Балдассі та інші проти Франції» \(Baldassi and Others v. France\)](#), №№ 15271/16 та 6 інших, 11 червня 2020 року (порушення статті 10);
- [«Седлецька проти України» \(Sedletska v. Ukraine\)](#), № 42634/18, 01 квітня 2021 року (порушення статті 10);
- [«Амаглобелі та інші проти Грузії» \(Amaglobeli and Others v. Georgia\)](#), № 41192/11, 20 травня 2021 року (відсутність порушення статті 10);
- [«Асоціація БЮРЕСТОП 55 та інші проти Франції» \(Association Burestop 55 and Others v. France\)](#), № 56176/18, 01 липня 2021 року (відсутність порушення статті 10);
- [«Тімур Шаріпов проти Росії» \(Timur Sharipov v. Russia\)](#), № 15758/13, 13 вересня 2022 року (порушення статті 10);
- [«Станку та інші проти Румунії» \(Stancu and Others v. Romania\)](#), № 22953/16, 18 жовтня 2022 року (порушення статті 10);
- [«Аксель Шпрінгер SE проти Німеччини» \(Axel Springer SE v. Germany\)](#), № 8964/18, 17 січня 2023 року (відсутність порушення статті 10);
- [«Гурбейн проти Бельгії» \(Hurbain v. Belgium\)](#) [ВП], № 57292/16, 04 липня 2023 року (відсутність порушення статті 10).